

Helsinki

Mellunkylän kehittämishanke- kokonaisuus

Hakemus lähiöohjelmaan 2020-2022

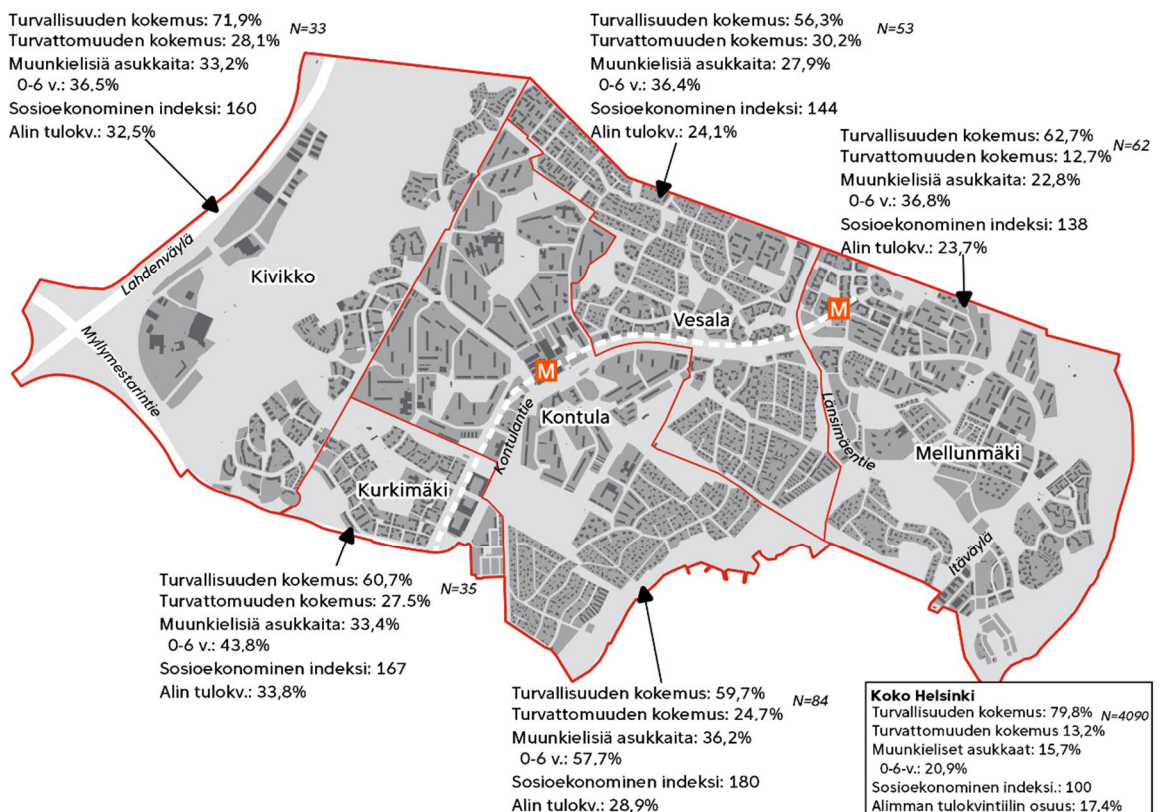
1. Mellunkylä

Mellunkylän peruspiiriin kuuluu viisi osa-alueetta: Kontula, Kurkimäki, Kivikko, Vesala ja Mellunmäki. Mellunkylässä on 39 000 asukasta.

Helsingissä seurataan alueiden sosioekonomista ja etnistä eriytymistä. Näistä näkökulmista tarkastellen Mellunkylässä on suuri tarve työskennellä eriytymisen estämiseksi.

Sosioekonomisen indeksin mukaan osa-alueet ovat kaupungin keskitasoa heikompia (indeksi > 100), ja erityisesti Kontulassa näkyy pienituloisuuden, työttömyyden ja matalan koulutustason alueellista kasautumista. Muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten osuus on Mellunkylässä kaupunkitasoa korkeampi: esimerkiksi Kontulassa 36 prosenttia asukkaista on muunkielisiä, kun koko kaupungissa muunkielisten osuus on 16 prosenttia. Muunkielisten osuus 0–6-vuotiaista lapsista on vielä korkeampi kuin aikuisväestöstä. Kontulan 0-6 –vuotiaista lapsista 58 prosenttia on muunkielisiä, kun kaupunkitasolla vastaava osuus on 21 prosenttia.

Kaupungin tavoitteena on varmistaa monipuolinen väestörakenne kaikissa kaupunginosissa. Muunkielisten asukkaiden suuri alueellinen osuus tuo haastetta esimerkiksi varhaiskasvatuksen järjestämiselle ja voi vaikeuttaa suomen- tai ruotsinkielien oppimista, mikä vaikuttaa puolestaan asukkaiden kouluttautumisen ja työllistymisen polkuihin. Muunkielisten sekä sosioekonomisesti heikkojen väestöryhmien alueellinen kasautuminen vaikuttaa jo kaupungin sisäiseen muuttoliikkeen.

Mellunkylän alueellisia tunnuslukuja. Turvattomuuden kokemukset: [Helsingin kaupungin turvallisuustutkimus 2018](#), julkaisematon aineisto. Sosioekonominen indeksi: [Helsingin kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot -yksikkö](#). Muunkielisten asukkaiden osuus, alin tulokvintili: Tilastokeskus.

Tuoreimman Helsingin kaupungin turvallisuustutkimuksen (2018) mukaan asukkaiden turvallisuuden tunne Mellunkylässä on parantunut verrattuna kolmen vuoden takaiseen kyselyyn, mutta Mellunkylässä on silti peruspiireistä neljänneksi eniten turvattomuuden kokemuksia. Turvattomuuden kokemukset keskittyvät erityisesti asemaseuduille sekä Kontulan ostoskeskuksen alueelle.

Mellunkylä on valittu kaupungin kehittämiskohteeksi sekä segregaatioon liittyvien indikaattoreiden perusteella että kaupunkirakenteellisen sijaintinsa vuoksi. Alueen hyvä saavutettavuus metron avulla tukee tavoitetta tiivistyvistä, hiilineutraalista Helsingistä. Vantaan ratikan suunniteltu päätepiste on Mellunmäen metroaseman kohdalla, mikä lisää alueen saavutettavuutta seudullisessa rakenteessa.

2. Hankekokonaisuuden tavoitteet

Mellunkylän kehittämishankekokonaisuuden tavoitteena on lisätä alueen nykyisten asukkaiden asumistyytyväisyyttä sekä parantaa alueen vetovoimaa ja pitovoimaa siten, että se olisi houkutteleva myös uusille asukkaille.

Helsingin seuraava turvallisuuskysely tehdään vuonna 2021. Tavoitteena on, että Mellunkylän alueen turvattomuuden kokemuksia on vähemmän kuin vuonna 2018.

Lähiöohjelmaan tarjottava kehittämishankekokonaisuus liittyy kaupunki uudistusprojektiin, jossa toimenpiteiden on arvioitu kestävän vuoteen 2035 saakka. Pitkän tähtäimen tavoitteena on asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin paraneminen sekä väestörakenteen monipuolistuminen. Näiden tavoitteiden saavuttaminen näkyisi esimerkiksi sosioekonomisen indeksin ja turvallisuuskyselyn tulosten paranemisena. Tavoitteisiin pääseminen edellyttää pitkäkestoisia toimenpiteitä, kuten merkittävää täydennysrakentamista, kaupunkiympäristön kehittämistä sekä erilaisia väestön hyvinvointia lisääviä toimenpiteitä. Lähiöohjelman aikana tehtävät toimenpiteet tuovat asukkaille näkyviä uudistuksia ja luovat pohjaa pidemmän aikavälin positiiviselle kehitykselle.

3. Selvitys ohjelman strategisten linjausten toteuttamisesta

Lähiöohjelmaan tarjottava kehittämishankekokonaisuus kiinnittyy kaupungin keskeisiin strategioihin ja toimenpiteisiin.

Helsingin kaupunkistrategiassa 2017–2021 segregaatiorjuminen on nostettu yhdeksi keskeisistä tavoitteista. Strategiassa todetaan, että Helsinki tavoittelee asemaa segregaatiorjinnan ehkäisyn eurooppalaisena huippuesimerkkinä ja mahdollistaa kaupunginosien tasavertaisuuden ja hyvinvoinnin. Helsinki on kaupunki, jossa kaikki kaupunginosat ovat eläviä, viihtyisiä ja omaleimaisia ja asukkaat tuntevat kaupunginosan omakseen. Kaupunki investoi sekä infrastruktuuriin että ihmisiin eri puolilla kaupunkia. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. Hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella olevien lähiöiden kehittäminen ja tiivistäminen on Hiilineutraali Helsinki 2035 –toimenpideohjelman mukaista.

Segregaatiorjinnan ehkäisemiseksi Helsinki on kehittämässä kokonaisvaltaista kaupunki uudistuksen mallia esikaupunkialueille uuden Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelman valmistelun yhteydessä. On tärkeää kohdistaa riittäviä toimenpiteitä ja investointeja valituille alueille, jotta saadaan muutosta aikaan. Pilottialueiksi on valittu kolme aluetta, jotka ovat myös lähiöohjelman hakemusten kohdealueina: Malminkartano-Kannelmäki, Malmi ja Mellunkylä. Keskeistä on monipuolistaa alueiden asuntokantaa, jotta voidaan turvata alueiden monipuolinen väestörakenne. Asuntokanta ei kuitenkaan yksin ratkaise alueellista eriytymistä: tarvitaan lisäksi alueiden keskeisten solmukohtien ja julkisten tilojen kohentamista sekä julkisten palvelujen kehittämistä asukkaiden tarpeet huomioiden. Esimerkkinä toimii Myllypuron kaupunki uudistus, jossa alueelle on rakennettu 2000-luvulla kolmannes lisää asuntoja. Uudet asunnot ovat tasapainottaneet alueen asuntokantaa, mikä puolestaan on monipuolistanut väestörakennetta ja parantanut Myllypuron imagoa. Poikkihallinnollinen yhteistyö on keskeistä kehitettävässä mallissa.

Helsingissä on parin viime vuoden aikana tehty uusia avauksia kaupunkilaisten osallisuuden lisäämiseksi. Osallistuvassa budjetoinnissa kaupunki osoittaa vuosittain noin 4,4 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-äänestys järjestettiin 2019. Kaupunkilaisten osallisuutta edistämään on palkattu seitsemän stadiuotsia. Jokaiselle stadiuotsille on nimetty kaupunginosat, joissa hän vauhdittaa kaupunkilaisten aloitteita sekä auttaa alueen verkostoja löytämään toisensa.

Mukana-ohjelma on käynnissä oleva kaupunkistrategiahanke, joka tähtää lasten ja nuorten syrjäytymisen, sen ylisukupolvisen periytymisen ja alueellisen eriytymisen vähenemiseen Helsingissä. Mukana-ohjelman toimenpiteet kohdistuvat samoille alueille kuin suunnitellut kaupunkiuudistusprojektit. Mukana-ohjelman toimenpiteet ovat poikkihallinnollisia ja kärkinä ovat mm. lasten ja nuorten mielekkään vapaa-ajan ja harrastamisen edistäminen, perheiden varhaisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tukeminen sekä ennaltaehkäisevä mielenterveystyö.

Kaupunkiuudistusalueet on valittu tietopohjaisesti ja niiden kehittymistä seurataan vuosittain. Kaupunkitasolla alueellisen eriytymisen tilannetta seurataan vuosittain kaupunkistrategian seurannan yhteydessä. Kaupunki tekee jatkuvasti tutkimusyhteistyötä yliopistojen kanssa kaupunkiuudistuksen tiimoilta.

Kevään 2020 aikana tapahtuneen kansainvälisen koronaepidemian seurauksena yhteiskunnassa on käynnissä isoja muutoksia, joiden kokonaisvaikutusta on vaikea vielä tarkoin analysoida. Aiemmista taloudellisista kriiseistä tiedämme, että negatiiviset vaikutukset ovat olleet voimakkaimmat sosioekonomisesti heikoilla alueilla. Näiden alueiden toipuminen on myös aina tapahtunut hitaimmin. Taloudellisen kriisin lisäksi käynnissä on yhteiskunnallinen kriisi. Eristäytymisen seurauksena poliisin kotikäynnit ovat lisääntyneet ja alkoholin myynti on kasvanut. Lasten ja nuorten siirryttyä kotiopetukseen ja –hoitoon on samalla lastensuojeluilmoitusten määrä vähentynyt merkittävästi. Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on huolestuttavaa, että tässä tilanteessa vanhempien tausta ja perhetilanne vaikuttavat voimakkaasti lasten mahdollisuuksiin tasavertaiseen kasvatukseen ja koulutukseen. Tilanteen päättyessä joudutaan uudelleenarvioimaan erityisesti lasten ja nuorten mutta myös alueellisen eriarvoisuuden tila sekä mahdollisuudet negatiivisten vaikutusten minimointiin.

4. Suunnitelma asukkaiden osallistumisesta kehittämistoimintaan

Mellunkylän alueella toimii aktiivinen asukkaiden verkosto, Vetoa ja Voimaa Mellunkylään. Mellunkylän projektinjohtaja sekä muita kaupungin työntekijöitä osallistuu verkoston toimintaan säännöllisesti. Verkoston kautta saadaan tietoa asukkaiden alueellisista kehittämistoiveista ja tuetaan paikallista toimintaa mm. tuomalla sisältöjä verkoston järjestämiin tapahtumiin.

Kontulan ostoskeskuksella toimii ostarityöryhmä, jonka tavoitteena on parantaa ostoskeskuksen turvallisuutta. Ostoskeskuksen toimijoiden ja asukasedustuksen lisäksi kaupunki on työryhmässä tiiviisti mukana.

Mellunkylässä toimivan Mukana-ohjelman kautta on vahva yhteys alueen muihin toimijoihin. Alueella työskentelee kaksi Mukana-ohjelman koordinaattoria, joiden tehtäviin kuuluu asukas- ja järjestöyhteistyö. Kaupungin stadiuotsi välittää myös asukkaiden näkemyksiä alueelta.

Lähiöohjelman toimenpiteistä viestitään tarkoituksenmukaisten alustojen kautta. Mellunkylän nykyisten asukkaiden tiedottamiseen sekä tulevien asukkaiden houkutteluun aluemarkkinoinnin alustana käytetään juuri avattuja [Mellunkylä-sivuja](#).

5. Hankekokonaisuuden kumppanuudet ja poikkihallinnollisuus

Lähiöohjelman toimenpiteitä tehdään toimialojen yhteistyössä. Lähiöohjelman toimenpiteitä kiritämään asetetaan poikkihallinnollinen ohjausryhmä. Lähiöohjelman hankkeiden toteutusta ja suunnittelua tehdään poikkihallinnollisessa Mellunkylä-työryhmässä, joka on toiminut syksystä 2019 ja kerää yhteen kaupungin eri alojen asiantuntijat, jotka tuntevat alueen ja asukkaat hyvin ja ovat keskeisiä aluekehittämisen onnistumisen kannalta. Toimenpiteet toteutetaan tarkoituksenmukaisella yhteistyöllä alueen asukkaiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kaupunki tuottaa tarvittavaa tausta- ja seurantatietoa lähiöohjelman toimenpiteiden tueksi. Tutkimusyhteistyötä tehdään sekä Helsingin yliopiston että Aalto-yliopiston valmistelemien lähiöohjelman tutkimushankkeiden kanssa.

Forum Virium Helsingin kanssa suunnitellaan Mellunkylän toimimista älykaupunkikehityksen alustana. Hankkeen toteutuessa voidaan älykaupunkiratkaisuja hyödyntää myös lähiöohjelman toimenpiteissä.

6. Kehittämishankekokonaisuuden teemat ja niihin liittyvät toimenpiteet

Viihtyisä, toimiva ja vihreä elin- ja asuinympäristö vahvistaa elinvoimaa

Mellunkylässä lisätään alueen viihtyisyyttä monipuolisin, kaupunkiympäristöä parantavin toimenpitein. Kaupunkiympäristön kohentaminen tukee alueen täydennysrakentamisen valmistelua ja kasvattaa yksityisten toimijoiden investointihalukkuutta alueelle. Moni hankkeista perustuu alue-suunnitelmaan, joka on tehty yhteistyössä asukkaiden kanssa. Pitkäjänteisellä kaupunkisuunnittelulla ja lähivuosien viihtyisyyttä parantavilla hankkeilla pyritään myös vaikuttamaan asukkaiden turvallisuuden tunteen paranemiseen. Asemanseutujen sekä paikallisten virkistysmahdollisuuksien kehittäminen tukee lähiön hiilineutraaliuden edistämistä.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Mellunkylään tehdään analyysi- ja visiotyö kävely- ja pyöräily-ympäristöstä alueen reitistön ja julkisten ulkotilojen kehittämiseksi miellyttävimmiksi ja houkuttelevimmiksi. Työssä löydettyjä kehittämiskohteita viedään toteutukseen osana lähiöohjelmaa.
- Mellunkylään teetetään visiotyö ja asuntorakentamisen kapasiteettitarkastelu vuoteen 2035 kuvaamaan alueen kehitystä ja kiinnostavuutta asuin- ja toimipaikkana.
- Taidevalaistuksen suunnittelu ja toteutus Kontulan ja Mellunmäen asemanseuduille. Tarkoituksena on lisätä viihtyisyyttä ja kiinnostavuutta sekä lisätä turvallisuuden tunnetta.
- Kivikon suosituksen frisbeegolfradan kunnostus.
- Leikkipuisto Mellunmäen peruskorjaus. Puisto on mukana leikkipuistohankkeessa, jossa suunnitellaan asukkaiden kanssa toimintaa.
- Kontulan puistojen korjaukset: Kelkkapuisto, kelkkapuiston skeittiparkki, Lampipuisto huoltorakennuksineen, Suopuiston peruskorjaus.
- Kontulan keskuksen kadut ovat vuonna 2020 kaupungin merkittäviä investointeja, joilla parannetaan Kontulan keskuksen toimivuutta.

Lähiökoulut edistävät koulutuksen tasa-arvoa ja lasten ja nuorten hyvinvointia

Mellunmäessä Laakavuoren koulussa on aloittanut 2018 Me-koulu. Me-koulut ovat yksi nuorten syrjäytymistä ehkäisevän ja eriarvoisuutta vähentävän Mukana-ohjelman monista toimenpiteistä.

Uudenlaisessa syrjäytymistä ehkäisevässä työssä tuetaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ennaltaehkäisevästi. Erityisesti panostetaan tunne- ja vuorovaikutustaitojen, kodin ja koulun välisen yhteistyön sekä mielekkään vapaa-ajantoiminnan lisäämiseen.

Lasten harrastustoiminnan rakenteita sekä alueen asukkaiden ja toimijoiden välisiä verkostoja ja yhteistyötä Mellunkylässä vahvistavat Mukana-ohjelman koordinaattorit, joiden tehtävänä on vahvistaa olemassa olevia verkostoja ja miettiä alueen toimijoiden kanssa yhdessä sitä, miten toimintaa ja yhteistyötä voidaan vielä entisestään parantaa. Koordinaattorit myös tapaavat asukkaita erilaisissa tilaisuuksissa ja huolehtivat siitä, että asukkaiden ääni pääsee kuuluviin.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Me-koulu Mellunmäessä ehkäisee lasten ja nuorten syrjäytymistä monin toimenpitein
- Mukana-ohjelman koordinaattorit Mellunkylässä edistävät lasten harrastustoimintaa sekä alueellista yhteistyötä
- Mukana-kyselyn toinen ja kolmas vaihe
- Mukana-ohjelman Kontulan ostoskeskuksesta vuokraama tila, jota hyödynnetään erityisesti kouluttautumista ja työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin
- Inklusiivisen koulun kehittäminen

Yhteistyö luo yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta

Mellunkylän asukkaat ovat aktiivisia ja heidän toimintaansa tuetaan asukasosallisuuden avustusten kautta. Asukastilojen puute on tekijä, joka vaikeuttaa alueen asukkaiden yhteistyötä. Lähiö-ohjelman puitteissa kokeillaan uusia ratkaisuja asukastoiminnan tukemiseen. Yksi toimenpide-ehdotus on ollut ostariuudistusta odotellessa tuoda siirrettävä kontti, jota eri asukasryhmät ja paikalliset toimijat voisivat hyödyntää. Konttia voisi hyödyntää myös koko alueen infopisteenä, erityisesti ostariuudistukseen liittyen. Ostoskeskus on toisaalta hyvin elinvoimainen runsaine palveluineen ja asiakasvirtoineen, mutta toisaalta ajoittain turvattomaksi koettu ja sosiaalisten häiriöiden keskittymä.

Mellunkylässä on havaittu, että osallistuvan budjetoinnin prosessiin tarvitaan lisätukea, jotta erityisesti muunkieliset asukkaat voidaan huomioida paremmin. Tulevalla osallistuvan budjetoinnin kierroksella kehitetään kumppanuustoimintaa tukemaan asukkaiden osallisuutta.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Paikallisen toiminnan tukeminen asukasosallisuuden avustusten kautta
- Väliaikaisen asukastilan tuominen Kontulan ostoskeskuksen läheisyyteen
- Osallistuvan budjetoinnin tueksi kehitettävä kumppanuustoiminta
- Turvallisuuskysely vuonna 2021

Ikäystävällisyys ja esteettömyys tukevat asuinalueen toimivuutta

Kontulassa ja Mellunmäessä ikääntyneiden osuus on suurempi kuin kaupunkitasolla. Mellunkylän kävely- ja pyöräily-ympäristöjen analyysityön kautta löydetyt kehittämiskohteet tukevat myös ikääntyneen väestön mahdollisuuksia asuinympäristössään liikkumiseen. Paikallisten puistojen ja viheralueiden kehittäminen palvelee kaikkia väestöryhmiä, mutta erityisesti iäkkäämpiä asukkaita, joiden arki on paikallista tai liikkuminen voi olla hankalaa.

Toimenpiteinä muun muassa:

- Mellunmäkeen toteutetaan liikuntapuisto, johon hankitaan erityisesti ikäihmisille suunnatut ulkoliikuntalaitteet. Tämä liikuntapuisto oli osallistuvan budjetoinnin OmaStadi-suunnitelma ja sai vahvan kannatuksen äänestyksessä 2019.
- Kontulassa tehtävät puistojen korjaukset (kohdassa Viihtyisä, toimiva ja vihreä elin- ja asuinympäristö vahvistaa elinvoimaa)